

Tervetuloa Suomen Kuvalehden digipalveluun.

Tämä artikkeli on lahja.
Tilaa palvelu, niin voit lukea ja
jakaa juttuja rajattomasti
Ja tiedät enemmän.

TILAA (HTTP://WWW.SUOMENKUVALEHTI.FI/TILAA)
(HTTP://WWW.SUOMENKUVALEHTI.FI/KIRJAUDU?
FID=1653)

Katso kaikki tilaustavat
(http://www.suomenkuvalehti.fi/tilaa)

KOTIMAA (HTTP://SUOMENKUVALEHTI.FI/BLOG/KATEGORIA/KOTIMAA/)

Demos Helsinki: Näin toimii ajatushautomo

Jasper Kaarna

(http://suomenkuvalehti.fi/jutut/author/jasper-kaarna/)

22.5.2009 10:00 | Päivitetty 29.11.2013 13:58

9 min

(9) Luettu (290)

Demos Helsingin ajatustenhautojat tuntuvat yhtäkkiä olevan esillä kaikkialla. Mutta mitä he oikeastaan tekevät? Demoksen kehitysjohtaja Roope Mokka vastaa.

Roope Mokaan mukaan paperin tuleminen ulos on vasta ajatushautomotyön alku. Kuva Antti Ahtiluoto.

Hyvän työn manifesti (http://www.tem.fi/files/22595/hyvan_tyon_manifesti_2009.pdf), Talsinki / Hellinna -kirjanen, *Olimme kuluttajia* (<http://www.hs.fi/kirjat/artikkeli/Kuoleeko+kuluttajuus/HS20090415SI1TA02hsk>) – kuulostaako tutulta? Demos Helsinki (<http://www.demos.fi/>) on pitkin kevättä putkahdellut esiin monessa yhteydessä.

Ajatushautomon (<http://fi.wikipedia.org/wiki/Ajatushautomo>) tiloissa, punavuorelaisen korttelin kivijalassa keskustellaan kiivaasti. Kehitysjohtaja **Roope Mokka** ja tutkimusjohtaja **Alexi Neuvonen** purkavat ajatuksiaan ääneen. Tutkija **Olli Alanen** näpyttelee Macintoshillaan.

"Tutkimuksesta ja datasta ei ole pulaa, ihmiset ovat nykyään enemmän ja enemmän tiedostavia. Mutta tutkimuksen ja päätöksenteon välillä on valtava raiho, kärjistäen siis Arkadianmäen ja yliopiston välillä. Meidän missio on yrittää kuroa sitä railoa umpeen", Mokka kertoo.

"Puheet kuluttajan vapaasta valinnasta ovat fuulaa"

Pöydän ääressä käyty keskustelu liittyy meneillään olevaan Peloton (http://www.demos.fi/files/DemosHelsinki_portinvartijat.pdf)-projektiin. Tarkoituksena on ollut selvittää, mikä vaikuttaa ihmisten energiankulutukseen, ja kuinka sitä voitaisiin muuttaa.

"Halusimme muun muassa selvittää, mitkä ovat ne keskeiset valinnat, joiden jälkeen energiankulutuksen muuttaminen on vaikeaa."

”Puheet kuluttajan vapaasta valinnasta ovat fuulaa. Vaihtoehdot on määrätty tarkasti ennalta, ja ympäristöystävällinen vaihtoehto perustuu usein ei-valintaan, siis kieltäytymiseen”, Mokka pohtii.

Mokka kertoo ryhmän etsineen niin sanottuja portinvartijoita, ihmisiä, jotka ovat mukana tarjoilemassa kuluttajille asumiseen, liikkumiseen ja ruokaan liittyviä vaihtoehtoja. Portinvartijoita ovat esimerkiksi elämäntapalehtien toimittajat tai rautakauppiaat. Tarkoitus on tavoittaa ja aktivoida heidät toimimaan toisin.

Idea ensin paperille, sitten tarjottimelle

”Kaikki lähtee siitä, että mietitään, mitä ylipäättään pitäisi pohtia”, Mokka sanoo.

Lähtekö Demos omatoimisesti tarjoamaan ideoitaan, vai tekevätkö he julkaisunsa suorina tilaustoina? Laivurinkadun ovea eivät Mokaan mukaan tilaajat tule koputtelemaan:

”Me mennään itse ilmoittamaan, että tämä on teidän järjestön, yrityksen tai kaupungin kannalta sellainen tulevaisuuden kysymys, josta kannattaa hankkia ymmärrystä”, hän kertoo.

Ajatushautomon tarjouksilta aluksi kieltäydytään lähes aina, mutta organisaatiot palaavat jälkeen päin nykimään hihasta. Ensimmäinen siis tarjotaan, ja kiinnostusta löytyy vasta kieltäytymisen jälkeen.

Peloton-projektin tilasi pitkien ilmastonmuutosta koskevien keskusteluiden jälkeen Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra (<http://www.sitra.fi>). City 2.0 (http://www.helsinginseutu2050.fi/media/ghv_loppuraportti_web_191208.pdf) oli Demos Helsingin tarjoama ehdokas Greater Helsinki Vision 2050 (<http://www.greaterhelsinkivision.fi/>) -ideakilpailuun.

”Hyvin harvoin tehdään minkäänlaista suoraa tilaustyötä. Sitä varten on konsulttilafkoja, jotka ovat tehneet sitä kymmeniä vuosia”, Mokka tähdentää.

Ajatushautojen työ ei ole lainkaan aikaan tai paikkaan sidottua. Vaikka Laivurinkadun tiloissa usein haudotaankin ajatuksia yhteistuumiin, joutuu Mokka juoksemaan erilaisissa tapaamisissa ja luennoilla harva se päivä. Ajatukset muhivat takaraivossa ympäri vuorokauden.

Työprosessi – onko sitä?

Mokka syvenyy muistelemaan Peloton-idean syntyä. Hän suhii paperille kampaa muistuttavan kuvion. Sen piikeistä hän johtaa lukuisia toisistaan haarautuvia oksia. Lopputulos kuvaa kuluttajan valintoja, ja sitä, minne niiden syyt juontavat juurensa.

”Emme epäröi hyppiä muille tieteenaloille ja kerätä tietoa niin sanotusti ’vääristä’ lähteistä. Esimerkiksi Pelottomassa energiankulutuksen syitä tutkiessa sovelsimme psykologiaa pohtiessamme portinvartijoiden ja kuluttajien koulutusta.”

Mokka tutkii hetken puuhailemaansa luonnostelmaa ja tulee johtopäätökseen:

”Meillä ei ole sellaista prosessia, jossa olisi selvä alku- tai loppupiste.”

Havainnoista aasinsiltojen kautta ideoihin

Mokan kampa- ja oksahahmotelma ei suinkaan ole tiloissa ainut laatuaan. Julisteiden kääntöpuolet ynnä muu painojäte hyödynnetään ajatusten ulos tuomiseen. Pöydällä lojuu Sitran logolla kuvioituja muistilehtiöitä.

Mitä tapahtuu ennen hetkeä, jona kynä koskettaa paperia? Kuinka ideat syntyvät?

City 2.0:n wikidemokratia-idea syntyi Tallinnan laivalla, missä Mokka oli keskustellut venäläisen **Vladimir Putin** -fanin kanssa. Tämä kertoi pitkään haukkuneensa innokkaasti Putin-kriittisiä internetin keskustelupalstoilla. Wikipedian Putin-sivua päivitellessään kyseinen opiskelija olikin pysähtynyt miettimään, kuinka muotoilla ajatuksensa vastustajien ymmärrettävään muotoon.

"Silloin ajattelin, voiko yhteiskunnan nähdä samalla tavalla. Onko meillä sellainen intämisdemokratiaa – valitaan puolueet, joita puolustellaan intämällä toisia vastaan. Voisiko intämisdemokratia sen sijaan olla wikidemokratiaa, yhteinen, mutta jokaisen räpeltävissä. Siitä sovelsimme ajatuksen kaupunkisuunnitteluun."

"Paperin tuleminen ulos vasta think tank -työn alku"

Huoneiston ikkunalaudalle on aseteltu useita *Olimme kuluttajia* -kirjan painoksia, eikä pökkari ole Demos Helsingin ainoa julkisuudessa käsitelty tuotos.

Kun ideat on viimein saatu pakettiin, kuinka niiden vaikutuksia voidaan mitata käytännössä?

"Yhteydenotoilla, jotka tulevat julkistamisen jälkeen. Idea ei ole syytää meidän ajatuksia poliitikoille, jotta he säätäisivät ne laeiksi, vaan tavoittaa ne ruohonjuuritason ihmiset, ja mennä heidän kautta sinne vaikuttamisen tasolle. Eli ei ylhäältä alas, vaan alhaalta ylös. Paperin tuleminen ulos on vasta think tank -työn alku."

Ketä projektit ovat sitten kiinnostaneet?

"City 2.0 kiinnosti kaupunkiaktiiveja ja lehdistöä, enimmäkseen anglosaksisesta maailmasta. Peloton on vasta ulkona, joten aika näyttää sen projektin tuloksellisuuden. Täällä kyllä laukkaa ihmisiä, jotka Pelottomaan liittyen haluavat puhua ilmastonmuutoksen torjunnasta."

Toteutuuko riippumattomuus?

Rahoitus on projektikohtaista, sillä asiakkaat vaihtelevat yrityksistä järjestöjen kautta julkiselle sektorille. Onko ajatushautomo uhrannut mitään omasta pussistaan?

"Kuukausia palkatonta työtä! Vaikka olemmekin yhdistys, niin tiedämme, mitä on yrittäminen."

Toteutuuko poliittinen riippumattomuus?

"Meillä ei ole minkäänlaista puoluetustaa eikä puolueambitioita. Oman paikkani poliittisella kartalla voisi korkeintaan määrittää tutkimalla kaikkien Facebook-kavereiden puoluekannan", Mokka naurahtaa.

Säie kiinnostuneiden verkossa

Mistä tai kenestä Demos Helsinki on riippuvainen?

"Maineesta ja kansanvälisistä suhteista."

Mokan mukaan oikeanlaiset yhteydet syntyvät etsimällä alojen entusiasteja "riippumatta institutionaalisesta viitekehyksestä". Oikeanlaiset ihmiskontaktit ovat syntyneet seminaareissa ynnä muissa tilaisuuksissa, joissa heidän hautomiaan asioita on käsitelty.

Mokka korostaa toistuvasti "entusiastikontaktien" tärkeyttä. Mutta jos Demos Helsingin teemat koskevat koko yhteiskuntaa, edustavatko heidän kanssaan verkottuneet ihmiset yhteis- tai ihmiskuntaa kokonaisuudessaan?

"Niin ainakin haluaisin ajatella. Mitä nyt on matkustellut ja nähnyt eri tilaisuuksissa erilaisia ihmisiä, niin läheskään kaikilla ei näytä olevan hallussa samanlaista ihmiskombinaatiota."

Ajatusten hautojasta ajatushautojaksi

Mokka vaikuttaa itsekin "entusiastilta" ja kertoo nauttivansa ääneen ajattelemisesta. Kuinka tulla tavanomaisesta ajatusten hautojasta ajatushautojaksi?

"On oltava halukas havainnoimaan ja sekoittamaan erilaisia lähestymistapoja. Eikä yhteiskunnallisissa asioissa tule juuttua tiettyihin dogmeihin."

Mokka korostaa vilpitöntä intoa ja halua tutkia. Juuri 34 vuotta täyttävä ajatushautoja kertoo tehneensä ennen Demos Helsinkiä "monenmoista tutkimus- ja toimitustyötä, sekä säveltäneensä kaiken näköistä, joka on mennyt enemmänkin harrastuksen puolelle."

Sitten Mokan puhelin soi. Saunavuoro kutsuu Torkkelinmäellä.

"Yes, I'm on my way", hän vakuuttelee ja ryhtyy pukeutumaan välikausitakkiinsa.

Tosiasiat esiin puolestasi

Digi-SK:ssa on katsauksia, analyyseja ja kommentteja päivittäisiin aiheisiin - huolellisesti valittuina ja taustoitettuina sinua varten.

TILAA

KIRJAUDU

Katso kaikki tilaustavat

[\(http://suomenkuvalehti.fi/tilaa/\)](http://suomenkuvalehti.fi/tilaa/)